

DE LATE BEVRIJDING VAN DE WADDEN

DOCUMENTAIRE

Terwijl veel Nederlanders op 5 mei 1945 de bevrijding vierden, duurde de oorlog op de Waddeneilanden voort. In 80 jaar *Bevrijding: De Waddeneilanden* vertelt Winfried Baijens dit soms vergeten verhaal.

Op Texel kwamen op 6 april 1945 achthonderd Georgische hulp-soldaten in Duitse dienst in opstand. Ze hoopten zo na een Duitse capitulatie uitlevering aan de Sovjet-Unie te voorkomen. Vanuit Den Helder voerden de Duitsers meteen versterkingen aan en sloegen de opstand bloedig neer, waarbij ook 120 Texelaars omkwamen. Ruim tweehonderd Georgiërs verborgen zich in de bossen en overleefden. Pas toen de Canadezen op 20 mei op Texel landden, leverden de Duitsers hun wapens in.

Atlantikwall

Tijdens de Duitse bezetting was op Schiermonnikoog een garnizoen van zeshonderd soldaten gelegd. Het bemande de bunkers aan de kust, onderdeel van de Atlantikwall; de Duitse verdedigingslinie die liep van het noordelijkste puntje van Noorwegen tot aan de Pyreneeën in Zuid-Frankrijk. Met de eilandbevolking was afgesproken: als wij geen last hebben van jullie, zullen jullie geen last hebben van ons. Van verzet of sabotage was dan ook geen sprake geweest op het eiland.

Zware gevechten

Half april 1945 kwamen ook 120 leden van de Duitse Sicherheitsdienst (SD) en de SS, waaronder ook Nederlandse vrijwilligers, naar Schiermonnikoog. Ze waren gevlucht uit Groningen, dat na zware gevechten door Canadezen werd

bevrijd. Veel van hen hadden de laatste oorlogsmoanden vanuit het Scholtenhuis op de Grote Markt een terreurbewind uitgeoefend in Noord-Nederland. Tientallen verzetsmensen werden er door hen gemarteld en vermoord. Om een veroordeling voor oorlogsmisdaden te voorkomen hoopte deze groep via het eiland te ontkomen naar Duitsland. Na de algehele capitulatie van de nazi's op 8 mei was dat onmogelijk.

Garnizoen

Om escalatie te voorkomen bracht de Duitse commandant van Schiermonnikoog de groep onder op drie afgelegen boerderijen en liet ze door zijn eigen garnizoen bewaken. De geallieerden wisten van de situatie op het eiland. Maar de Canadezen voelden er niets voor om daar mogelijk een confrontatie aan te moeten gaan nu de oorlog officieel was afgelopen. Na de belofte dat de SS- en SD-manscapen als gewone krijgsgevangenen zouden worden behandeld, keerden ze terug naar het vasteland. Eenmaal aangekomen werden ze toch gearresteerd en later berecht. Enkel van hen werden ter dood veroordeeld en geëxecuteerd. Het Duitse bunkergarnizoen werd pas op 11 juni afgevoerd. Toen pas was heel Nederland écht vrij.

■ **80 JAAR BEVRIJDING: DE WADDENEILANDEN**
NPO 2, 20.30 UUR

FILM VANDAAG

MISS CONGENIALITY

★★★

PARAMOUNT, 20.00

ACTIEKOMEDIE, VS, 2000

REGIE **Donald Petrie** MET **Sandra Bullock, Michael Caine, Benjamin Bratt**

FBI-agent Gracie Hart (Sandra Bullock) is niet bepaald elegant te noemen. Als bekend wordt dat een terrorist een bomaanslag wil plegen bij de missverkiezing, wordt zij uitgekozen om undercover te gaan. Ze is de enige geschikte kandidaat. Coach Victor (Michael Caine) moet haar – geheel in de trant van *My Fair Lady* – omtoveren tot een knappe, welopgevoede deelnemer en dat valt niet mee. Miss Congeniality is een leuke film met veel grappen over de wereld van de missverkiezingen. Daardoor valt Gracies zoete eindtoespraak de makers te vergeven. 12

VERLIEF OP IBIZA

★★

NPO 3, 20.20

ROMANTISCHE KOMEDIE, NL, 2013

REGIE **Johan Nijenhuis** MET **Jan Kooijman, Gigi Ravelli, Jim Bakkum**

Regisseur Johan Nijenhuis brak door met *Costa!* (2001) en *Volle maan* (2002). Hij keerde

na elf jaar terug naar het genre van zomerse feel-goodfilms, want ook *Verliefd op Ibiza* speelt zich af op een vakantie-locatie waar goed uitzierende personages, gespeeld door onder meer Jim Bakkum en Jan Kooijman, te maken krijgen met luchtige problemen die uiteindelijk worden opgelost onder de stralende zon. Het is allemaal niet erg verrassend of diepgaand, maar het kijkt wel makkelijk weg. 12 13 14 15

THE DEER HUNTER

★★★★

SBS 9, 20.30

OORLOG, GB/VS, 1978

REGIE **Michael Cimino** MET **Robert De Niro, Christopher Walken, John Cazale**

In dit met vijf Oscars bekroonde oorlogsdrama laat Michael Cimino op indringende wijze zien wat voor effect een oorlog op een mens kan hebben, ook als die oorlog al lang is afgelopen. Een derde van de film gaat over het leven van een aantal vrienden in een Amerikaans stadje in de staat Pennsylvania. Het tweede deel draait om hun ervaringen in Vietnamese krijgsgevangenschap, het slot om hun ervaringen bij de terugkeer in Amerika. De scène waarin de personages van Christopher Walken en Robert De Niro Russische roulette moeten spelen, is een absolute klassieker. 16 17 18 19

THE DEER HUNTER, 20.30